

ROK ZA POKRETANJE POSTUPKA - PRIJEPOR O NJEGOVU RAČUNANJU

Babić, Marko; Kunštek, Eduard

Source / Izvornik: **Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 2015, 36, 423 - 434**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:118:380328>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

PRAVI

Pravni fakultet Faculty of Law



Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA


DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

ROK ZA POKRETANJE POSTUPKA – PRIJEPOR O NJEVOU RAČUNANJU

Dr. sc. Marko Babić, docent
Sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske
Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Dr. sc. Eduard Kunštek, redovni profesor
Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci

UDK: 347.91/95
Ur.: 24. ožujka 2015.
Pr.: 3. travnja 2015.
Prethodno priopćenje

Sažetak

U ovom se radu analizira pogreška u argumentaciji dijela judikature koja je povezana s kvalifikacijom pravne naravi roka za pokretanje postupka i pravila koja se primjenjuju na računanje tih rokova. Naime, u nekim se slučajevima iz premise koja se može (načelno) smatrati pravilnom (da rok za pokretanje postupka nema procesnopravnu prirodu) te premise da se za rokove koji nisu procesnopravne prirode ne može primijeniti pravilo iz članka 112. stavka 4. Zakona o parničnom postupku prema kojemu oni, ako zadnji dan roka pada u neradni dan, ističu prvog narednog radnog dana – izvlači zaključak da materijalnopravni rokovi u takvom slučaju ne ističu prvog narednog radnog dana. Budući da postoje posebna pravila koja se odnose na materijalnopravne rokove, koja predviđaju da i ti rokovi ističu prvog narednog radnog dana – radi se o argumentativnoj pogrešci koja se u logici naziva „nijek prednjaka“.

Ključne riječi: rok za pokretanje postupka, argumentativna pogreška, nijek prednjaka

1. PRETHODNE NAPOMENE

1. Jedno od pitanja koje u hrvatskoj doktrini i judikaturi povremeno izaziva rasprave odnosi se na razlikovanje materijalnopravnih i procesnopravnih rokova – osobito sa stajališta: **a)** pravnih posljedica njihova propuštanja, odnosno osnovanosti zahtjeva za povrat u prijašnje stanje i **b)** pravila o njihovu isteku, ako zadnji dan roka pada u nedjelju, na državni blagdan ili drugi dan u koji sud ili drugo nadležno tijelo ne radi, odnosno mogućnosti produljenja materijalnopravnog roka do isteka prvog narednog radnog dana.

2. Prethodno se može napomenuti kako bi materijalnopravni rok bio onaj o kojemu ovisi nastupanje učinaka određenih materijalnopravnim propisima – nastanak, prestanak ili preinaka nekog prava. S druge strane procesnopravni rok bi bio onaj o kojemu ovisi dopuštenost poduzimanja određene radnje u postupku (procesne radnje koja se može poduzeti samo unutar određenog roka ili koja se ne može poduzeti dok

rok ne istekne), a u širem smislu i dopuštenost pokretanja postupka.

3. Prisutna su i stajališta kako bi se ove rokove moglo razlikovati s obzirom na to u kojem su propisu određeni – pa bi materijalnoppravni rokovi bili oni koji se određeni u materijalnoppravnom propisu i obratno. Takvo je stajalište teško prihvatiti, već i zbog toga što postoje brojni propisi koji su pretežno materijalnoppravne naravi, a sadrže odredbe koje se očigledno odnose na procesne rokove.¹

4. Stoga bi nakon proteka materijalnoppravnog roka, zbog čijeg je propuštanja stranka u sporu izgubila neko pravo koje ima prema odredbama materijalnoga prava (neovisno o tome u kojem su propisu one sadržane – pretežno materijalnoppravnom ili pretežno procesnoppravnom), tužba kao procesna radnja bila dopuštena, ali bi zahtjev koji je u njoj sadržan bio neosnovan – slijedom čega bi ga trebalo odbiti. U suprotnom, ako je stranka, zbog propuštanja roka, izgubila pravo na poduzimanje određene procesne radnje – ova bi trebala biti odbačena kao nedopuštena.

5. Navodi se kako postoje i mješoviti rokovi. To bi bili oni koji su i materijalnoppravne i procesnoppravne naravi. Primjerice, rok za dragovoljno ispunjenje naložene činidbe iz presude (paricijski rok) ima procesnoppravni učinak, budući da tek nakon njegova proteka presuda postaje ovršna. Međutim, paricijski rok odgađa ispunjenje te činidbe do njegova isteka, pa ima i materijalnoppravni, odnosno građanskopravni učinak.² U doktrini je takvo stajalište prijeporno.³ Čini se kako ipak pretežu razlozi da se ovaj rok smatra procesnoppravnim, budući da se za njega veže prvenstveno procesnoppravni učinak (nastupanje ovršnosti), a građanskopravni učinak u smislu odgode ispunjenja činidbe bi se ipak odnosio samo na mogućnost njezina prisilnog ostvarenja.

2. PRAVNA NARAV

6. Može se zamijetiti kako se u doktrini koristi i termin „materijalnoppravno-prekluzivni rokovi“, pri čemu se misli na one rokove koji su posebnim propisima predviđeni za podnošenje tužbe sudu. Navodi se kako ih treba razlikovati od rokova za poduzimanje parničnih radnji stranaka, kao i od materijalnoppravnih rokova.⁴ Međutim, postoje brojni razlozi zbog kojih bi se „materijalnoppravno-prekluzivni rokovi“ mogli smatrati procesnoppravnim rokovima, osobito ako bi nakon njihova isteka podnošenje tužbe bilo nedopušteno.

7. Naime, postoji opće suglasje o tome da bi tužbu ili drugi podnesak stranke kojim se pokreće postupak trebalo odbiti, ako je zbog proteka roka prestalo postojati neko njezino subjektivno pravo utemeljeno na materijalnoppravnim propisima. Ovo zbog toga jer je zahtjev za zaštitom prava koje ne postoji neosnovan. S druge strane, ako bi materijalnoppravnim propisom bio propisan rok u kojem se neko pravo može

1 Tako i Dika. „Je li neki rok procesnoppravne ili materijalno pravne prirode ovisi o prirodi prava u vezi s kojim je određen, a ne o tome u kojem je zakonu propisan.“ V. Dika, Parnične radnje, Zagreb, 2008., str. 54.

2 Loc. cit.

3 V. Poznić, Građansko procesno pravo, Beograd, 1989., str.276.

4 Ibid., str. 174.

ostvariti određenim pravnim sredstvom (podnošenjem tužbe, zahtjeva i tomu slično), čak i kad se u njemu navodi da će ono zbog propuštanja prestati, ili kad se ništa ne navodi glede njegova postojanja nakon proteka tog roka – utemeljena su stajališta prema kojima bi podnesak koji je predan nakon proteka toga roka bio nedopušten, odnosno da bi ga trebalo odbaciti.

8. Što se tiče hrvatskoga prava – situacija je nesporna. Ako tužba nije podnesena u roku određenom posebnim propisom, treba ju odbaciti.⁵ Iz ovoga proizlazi da nije bez osnove tvrdnja kako je rok za traženje pravne zaštite radi ostvarenja nekog subjektivnog prava predviđenog materijalnim propisom, ako je posebno propisano da se ona može ostvarivati samo unutar toga roka, ipak procesnopravni institut.⁶ Takvi su rokovi primjerice, rok za podnošenje tužbe kojom se traži posjedovna zaštita,⁷ ispunjenje obveze iz predugovora koja se odnosi na sklapanje glavnog ugovora,⁸ pobijanje odluke glavne skupštine trgovačkog društva⁹ i tomu slično.¹⁰

5 V. Zakon o parničnom postupku (Službeni list SFRJ, 4/1977, 36/1977, 36/1980, 6/1980, 69/1982, 58/1984, 74/1987, 57/1989, 20/1990, 27/1990, 35/1991; Narodne novine, 53/1991, 91/1992, 112/1999, 129/2000, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 96/2008, 84/2008, 123/2008, 57/2011, 25/2013, 89/2014; ZPP), članak 282. stavak 1.:

„Nakon prethodnog ispitivanja tužbe sud donosi rješenje kojim se **tužba odbacuje ako utvrdi da rješavanje o tužbenom zahtjevu ne ide u sudsku nadležnost (članak 16) ili da je tužba podnesena nepravovremeno, ako je posebnim propisima određen rok za podnošenje tužbe ili ako prije podnošenja tužbe nije proveden zakonom predviđeni postupak mirnog ili drukčijeg ostvarivanja prava, a zakonom je propisano da će se u tom slučaju tužba odbaciti.**“

6 Dika smatra kako bi trebalo voditi računa o mogućoj koincidenciji razloga za odbijanje zbog isteka roka s razlozima za odbacivanje zbog nedostatka pravozaštitne potrebe. V. Dika, *Tužba*, Zagreb, 2009., str. 30.

7 V. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, 91/1996, 68/1998, 137/1999, 22/2000, 73/2000, 114/2001, 79/2006, 141/2006, 146/2008, 38/2009, 153/2009, 90/2010, 143/2012, 152/2014; ZV), članak 21. stavak 3.:

„**Pravo na zaštitu posjeda prestaje protekom roka** od trideset dana od dana kad je smetani saznao za čin smetanja i počinitelja, a najkasnije godinu dana od dana nastaloga smetanja.“

8 ZOO (Narodne novine, 35/2005, 41/2008, 1245/2011; ZOO), članak 268. stavak 5.:

„Sklapanje glavnog ugovora **može se zahtijevati u roku od šest mjeseci od isteka roka predviđenog za njegovo sklapanje**, a ako taj rok nije predviđen, onda od dana kad je prema naravi posla i okolnostima ugovor trebao biti sklopljen.

9 V., članak 363. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine, 119/1993, 34/1999, 121/1999, 52/2000, 118/2003, 17/2007, 146/2008, 137/2009, 125/2011, 152/2011, 111/2012, 68/2013; ZTD):

„**Tužba se mora podići** isključivo kod suda iz članka 40. stavka 1. ovoga Zakona **u roku od 30 dana od donošenja odluke**. Ako je tužitelj bio prisutan na glavnoj skupštini na kojoj je odluka donesena, taj rok počinje teći prvoga narednoga dana od dana kada je zaključena glavna skupština na kojoj je odluka donesena. Nije li tužitelj prisustvovao glavnoj skupštini na kojoj je donesena odluka, rok počinje teći prvoga narednoga dana od dana kada je mogao saznati za odluku.“

10 Za veći broj primjera koji se odnose na prekluzivne rokove traženja kondemnatorne, konstitutivne i deklaratorne zaštite, v. Dika, *Tužba*, str. 30. *et seq.*

3. POVRAT U PRIJAŠNJE STANJE

9. Prema stajalištu koje svakako treba imati u vidu, na rokove za podnošenje tužbe ne primjenjuju se „općenito pravila o računanju procesnopравnih rokova, uključujući i pravilo po kojem procesnopравni rok, ako njegov posljednji dan pada na državni blagdan, ili u nedjelju ili u koji drugi dan kad sud ne radi, istječe protekom prvog idućeg radnog dana“.¹¹

10. Ono ima snažno uporište u redakciji odredaba članka 112. i 113. ZPP. Naime, odredbe njegova članka 113. stavaka 1. do 7., koje se odnose na to kada se smatra da je podnesak predan u roku, odnosno na to kada se smatra da je predaja podneska izvršena, primjenjuju se i na rok u kojem se prema posebnim propisima mora podnijeti tužba.¹² S druge strane, takva je slična odredba izostala kad su u pitanju odredbe članka 112. ZPP koje se odnose na računanje rokova.¹³ Iz toga proizlazi da se pravilo iz stavka 4. toga članka ne primjenjuje na rok za podnošenje tužbe – odnosno njegov je učinak ograničen samo na procesnopравne rokove u „užem“ smislu (*argumentum a contrario*). Dakako, moguć je i drukčiji zaključak, napose ako bi se uzela u obzir (pretežna) procesnopравna narav ovoga roka (*argumentum a simile - per analogiam*).

11 Dika, Parnične radnje, str. 66.

12 Članak 113. ZPP:

„Kad je podnesak vezan za rok, smatra se da je dan u roku ako je prije nego što rok protekne predan nadležnom sudu.

Ako je podnesak upućen preko pošte preporučenom pošiljkom ili telegrafski, dan predaje pošti smatra se danom predaje sudu kojemu je upućen.

Ako je podnesak upućen telegrafski, a ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, smatrat će se da je dan u roku ako uredan podnesak naknadno bude predan sudu ili bude upućen sudu preporučenom pošiljkom u roku od tri dana od dana predaje brzojava pošti. Za osobe koje se nalaze na službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske dan predaje podneska ustrojstvenoj jedinici Oružanih snaga Republike Hrvatske smatra se danom predaje sudu.

Odredba stavka 4. ovoga članka odnosi se i na ostale osobe koje se nalaze u službi u ustrojstvenim jedinicama Oružanih snaga Republike Hrvatske u mjestima u kojima ne postoji redovita pošta. Za osobe lišene slobode dan predaje podneska upravi zatvora, kazneno-popravne ustanove ili odgojno-popravnog doma smatra se danom predaje sudu.

Ako je podnesak koji je vezan za rok predan ili upućen nenadležnom sudu prije proteka roka, a stigne nadležnom sudu nakon proteka roka, smatrat će se da je na vrijeme podnesen ako se njegovo podnošenje nenadležnom sudu može pripisati neznanju ili očitog pogrešci podnosioca.

Odredbe st. 1. do 7. ovog članka primjenjuju se i na rok u kojem se prema posebnim propisima mora podići tužba a i na rok zastare potraživanja ili kakva drugog prava.“

13 Članak 112. ZPP:

„Rokovi se računaju na dane, mjesece i godine. Ako je rok određen na dane, u rok se ne računa dan kad je dostava ili saopćenje obavljeno odnosno dan u koji pada događaj otkad treba računati trajanje roka, već se za početak roka uzima prvi idući dan.

Rokovi određeni na mjesec odnosno na godine završavaju se protekom onog dana posljednjeg mjeseca odnosno godine koji po svom broju odgovara danu kad je rok otpočeo. Ako nema tog dana u posljednjem mjesecu, rok se završava posljednjeg dana tog mjeseca.

Ako posljednji dan roka pada na državni blagdan, ili u nedjelju ili u koji drugi dan kad sud ne radi, rok istječe protekom prvoga idućeg radnog dana.“

11. Ako bi se rok za podnošenje tužbe ili kakvoga drugog podneska kojim se pokreće postupak smatrao materijalnopravnim i prekluzivnim rokom, onda se učinci njegova propuštanja ne bi mogli otkloniti povratom u prijašnje stanje.

12. Povijesno starija judikatura je stajališta da se, kad je u pitanju rok u kojem se mora pokrenuti postupak, radi o materijalnopravnom roku, zbog čijeg propuštanja nije moguće tražiti povrat u prijašnje stanje, budući da se radi o institutu koji je dopušten samo ako je u pitanju propuštanje procesnopravnog roka. Tako je u presudi Us-481/74 od 25. rujna 1974. Savezni sud SFRJ zauzeo stajalište kako rok za podnošenje zahtjeva za povrat uplaćenih carinskih pristojbi iz članka 270. stavaka 1. i 2. tadašnjeg Carinskog zakona predstavlja materijalnopravni rok, pa se njegovo propuštanje ne može otkloniti prijedlogom za povrat u prijašnje stanje, jer je povrat u prijašnje stanje institut procesnog prava koji prema članku 103. ranije važećega Zakona o općem upravnom postupku ima u vidu propust neke procesne radnje, a ne i radnje na kojoj stranka zasniva neko svoje materijalno pravo. Istovjetno stajalište zauzimao je i Upravni sud Republike Hrvatske (Us-8634/80 od 30. prosinca 1981.).

13. Međutim, recentna praksa zauzima drukčije stajalište. Tako je u odluci od 13. travnja 1995. (Rev-1007/95) Vrhovni sud zauzeo stajalište da se povrat u prijašnje stanje može tražiti i zbog propuštanja propisanog roka za podnošenje tužbe. Takvu praksu slijede i drugi sudovi,¹⁴ premda treba istaknuti kako navedena tvrdnja ne vrijedi kad je u pitanju stajalište bivšeg Upravnog suda, odnosno sada Visokog upravnog suda Republike Hrvatske.¹⁵

4. PRAVILA O RAČUNANJU – AKO ROK ISTIČE U NERADNI DAN

14. Kad je u pitanju mogućnost produljenja roka za podnošenje tužbe ili drugog podneska kojim se pokreće postupak, ako on pada u neradni dan, postavlja se jedno zanimljivo pitanje na koje judikatura nije ujednačeno odgovorila. Naime, ako uzmemo kao načelno pravilnu tvrdnju kako se na rok za podnošenje tužbe ne primjenjuju pravila o njegovu produljenju iz članka 112. stavka 4. ZPP (v. točku 9.) znači li to: **a)** da se on mora smatrati materijalnopravnim unatoč tome što bi tužba, primjenom pravila iz članka 282. stavka 1. ZPP-a, u slučaju njegova propuštanja morala biti odbačena i **b)** da se on, budući da se radi o materijalnopravnom roku, ako

14. Županijski sud u Varaždinu, GŽ - 1405/05-2 od 5. rujna 2005.:

„Valja ukazati da je pogrešno stajalište prvostupanjskog suda da tužitelj zbog propuštanja roka za podnošenje tužbe nije ovlašten zahtijevati povrat u prijašnje stanje. Naime, **prema opće usvojenoj sudskoj praksi povrat u prijašnje stanje u smislu odredbe čl. 117. Zakona o parničnom postupku može se zahtijevati i zbog propuštanja propisanog roka za podnošenje tužbe** (tako i VS RH, Rev. 1007/95 od 13. travnja 1995. godine).“
V. i Dika, Parnične radnje, str. 111.

15. V. presudu u predmetu Us-10020/1999 od 27. lipnja 2002. kojom je utvrđeno da kako se iz odredbe članka 65. Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine može zaključiti da se „radi o materijalnopravnom roku protekom kojeg je stranka izgubila bilo kakva prava iz tog Zakona... stoga nema mjesta primjeni odredbe članka 103. Zakona o općem upravnom postupku (Narodne novine, br. 53/91.) kojom je propisano da će se stranci koja je iz opravdanih razloga propustila da u roku izvrši neku radnju postupka dopustiti, na njezin prijedlog, povraćaj u prijašnje stanje.“

bi njegov zadnji dan padao na državni blagdan, u nedjelju ili u neki drugi dan kada se ne radi, ne može „produljiti“ tako da ističe prvog narednog radnog dana?

O tome judikatura ima različita stajališta.

15. Tako Upravni sud Republike Hrvatske u odluci broj Us-10061/2006 od 27. svibnja 2010, kojom je odbio tužbu kao neosnovanu zaključuje:

„Pogrešno tužiteljica smatra da je zadnji dan roka istekao prvog idućeg radnog dana, budući da je 5. siječnja 2003. bila nedjelja, odnosno dan u kojem upravno tijelo ne radi. Ovo iz razloga što je rok iz članka 7. navedenog Zakona materijalnopravni rok, za koje rokove ne važe pravila o produživanju roka kad zadnji dan pada na državni praznik, nedjelju ili dan u koji tijelo ne radi.“¹⁶

Dakle, usvaja se navedeno stajalište po kojem se na rok za pokretanje postupka za ostvarenje nekog subjektivnog prava ne primjenjuje pravilo o produljenju procesnopравnih rokova na prvi naredni radni dan.¹⁷

16. Međutim, Ustavni sud Republike Hrvatske je drukčijeg stajališta, napose ako se ima u vidu njegova recentna praksa. Prema njemu se na rok za podnošenje tužbe treba primijeniti odredba članka 112. stavka 4. ZPP (*argumentum a simile* –

16 Prema stajalištima u doktrini, taj rok je istekao 7. siječnja 2003, dakle prvog narednog dana nakon 5. siječnja, budući da je 6. siječnja državni blagdan. V. Simonetti, Denacionalizacija, Rijeka, 2004., str. 286.

17 Takvo stajalište može se zamijetiti i iz presude u predmetu Us-9795/2010-5 od 11. srpnja 2011. godine kojom je utvrđeno kako „je **rok iz članka 7. Zakona** (misli se na Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, op.a.) **materijalnopravni rok, za koje rokove ne važe pravila o produživanju roka kada zadnji dan pada na državni praznik, nedjelju ili dan u koji tijelo ne radi.**“ Istovjetno i presuda Upravnog suda u Rijeci posl. br.: 7 UsI-560/13-11 od 28. studenog 2013. godine.

V. i presudu Visokog upravnog suda posl. br: Uss-6/2012-5 od 13. rujna 2012. godine: „Pravna priroda roka za podnošenje zahtjeva za naknadu proizlazi iz Zakonom propisane posljedice propuštanja ovog roka, a to je gubitak svih prava iz tog zakona (članak 65. stavak 4. Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, Narodne novine, broj 92/96., 39/99., 42/99., 92/99., 43/00., 131/00., 27/01., 65/01., 118/01., 80/02. i 81/02. - dalje: Zakon o naknadi).

Ovo neovisno o tome što Zakon o naknadi u članku 65. stavku 4. propisuje odbacivanje zahtjeva koji je hrvatski državljanin podnio izvan roka propisanog člankom 65. stavkom 3. toga Zakona te članka 7. stavka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona koji i za zahtjeve stranih državljana koji su podneseni izvan roka propisanog odredbom članka 7. stavka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona također određuje odbacivanje zahtjeva. Prema ocjeni Suda, za tumačenje pravne prirode roka za podnošenje zahtjeva za naknadu odlučno je, kako je naprijed navedeno, nastupanje pravne posljedice gubitka svih prava, premda zakonodavac nije propisao da bi nepravodobno podnesene zahtjeve trebalo odbiti. Gubitak svih prava iz materijalnog propisa suštinski ima značenje kao da je zahtjev odbijen.

Pri tome Sud ne nalazi odlučnim što je u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona izostala odredba kojom se kao pravna posljedica podnošenja nepravodobnog zahtjeva po tom zakonu, određuje gubitak prava.“

Pravilo iz članka 112. stavka 4. ZPP sadržano je u članku 101. stavku 2. „staroga“ Zakona o općem upravnom postupku, odnosno članku 81. stavku 2. Zakona o općem upravnom postupku koji je na snazi (Narodne novine, 47/2009).

per analogiam). Tako je u odluci U-III-675/2009 od 8. veljače 2012. (odnosi se na računanje roka za podnošenje tužbe u parnici zbog smetanja posjeda) Ustavni sud ustvrdio:

„Naime, prema stajalištu Ustavnog suda, Županijski sud u pogrešno je utvrdio da je tužba za pružanje posjedovne zaštite podnesena izvan roka za podnošenje tužbe propisanog člankom 21. stavkom 3. ZV-a. Čin smetanja dogodio se 21. travnja 2006., a tužbu u predmetnom parničnom postupku podnositeljice je podnijela Općinskom sudu u..... putem pošte 22. svibnja 2006.

Zadnji dan roka za podnošenje predmetne tužbe podnositeljici je isticao 21. svibnja 2006. Uvidom u kalendar za 2006. godinu (mjeseci travanj i svibanj) Ustavni sud je utvrdio kako je 21. svibanj 2006. bila nedjelja. **Zadnji dan roka trebao se stoga (u smislu članka 112. stavka 4. ZPP-a) računati prvi sljedeći radni dan, dakle 22. svibnja 2006.**... Odbacivši osporenim rješenjem tužbu podnositeljice kao nepravodobnu, iako to ona na temelju mjerodavnih odredaba postupovnog prava Republike Hrvatske nije bila, Županijski sud u ... povrijedio je zakon na štetu podnositeljice.“¹⁸

17. Ustavni sud se nije očitovao o tome smatra li rok za podnošenje tužbe radi zaštite subjektivnog prava procesnopravnim rokom, zbog čega bi trebalo primijeniti odredbu članka 112. stavka 4. ZPP, ili ga smatra materijalnopropnopravno-prekluzivnim rokom na koji se navedena odredba može analogno primijeniti – no to u kontekstu ovoga rada i njegova općeg zaključka nije od posebnog značenja.

18 V. i odluku Ustavnog suda U-III-4117/2003 od 20. svibnja 2004. u kojoj se navodi: „Ustavna tužba podnijeta je protiv rješenja Upravnog suda Republike Hrvatske, broj: Us-9870/2000-9 od 17. srpnja 2003. godine..... Iz obrazloženja osporenog rješenja proizlazi da je upravni akt, protiv kojega je uložena tužba Upravnom sudu Republike Hrvatske, podnositeljica primila 17. listopada 2002. godine te da je iz štambilja Hrvatske pošte na preporučenoj pisanoj pošiljci razvidno kako je tužba predana Hrvatskim poštama 18. studenoga 2002. godine. Nadalje, u obrazloženju osporenog rješenja se navodi da je zadnji dan roka za podnošenje tužbe Upravnom sudu Republike Hrvatske bio 16. studenoga 2002. godine. Slijedom navedenih utvrđenja, Upravni sud Republike Hrvatske je, pozivom na odredbe članka 30. stavka 1. točke 1. Zakona o upravnim sporovima (“Narodne novine”, broj 53/91., 9/92. i 77/92.), tužbu podnositeljice odbacio kao nepravodobnu..... U konkretnom slučaju, Upravni sud Republike Hrvatske ispravno je utvrdio da je zadnji dan roka za podnošenje tužbe u spornoj pravnoj situaciji bio 16. studenoga 2002. godine.

Međutim, uvidom u kalendar za 2002. godinu utvrđeno je da je 16. studenoga 2002. godine bila subota..... Također, uvidom u članak 41. stavak 1. Sudskog poslovnika (“Narodne novine”, broj 80/97., 20/98., 118/01. i 49/03.), utvrđeno je u sudovima radno vrijeme 40 sati tjedno, koje se raspoređuje u pet radnih dana..... Na temelju navedenih činjenica, ovaj Sud utvrđuje da je u konkretnom slučaju **zadnji dan roka za podnošenje tužbe podnositeljice padao u neradni dan Upravnog suda Republike Hrvatske pa se taj rok, sukladno mjerodavnim odredbama Zakona o parničnom postupku, morao produžiti na prvi sljedeći radni dan, a to je bio ponedjeljak 18. studenoga 2002. godine.....** S obzirom na činjenicu da je podnositeljica tužbu Upravnom sudu Republike Hrvatske, kao preporučenu pisanu pošiljku, predala na poštu 18. studenoga 2002. godine, što nije sporno i proizlazi iz štambilja Hrvatske pošte, Ustavni sud Republike Hrvatske utvrđuje da je tužba u konkretnom slučaju bila pravodobna...“

18. Zaključak Upravnog suda koji je naveden u točki 15.¹⁹ sadrži argumentativnu pogrešku (*fallatio*) koja se u logici naziva „nijek prednjaka“ (*denying the antecedent, inverse error ili fallacy of the inverse*).²⁰ Naime, u slučaju takve pogreške radi se o izvođenju pogrešnog zaključka iz istinitih premisa $\{[(p \rightarrow q) \wedge (\neg p)] \rightarrow \neg q\}$.

Primjerice:

Premisa 1: ako A laje, onda je pas

Premisa 2: B ne laje

Zaključak: B nije pas

Zaključak je pogrešan budući da postoje psi koji ne laju.

ili

Premisa 1.: ako je Hrvat onda je Europljanin

Premisa 2.: nije Hrvat

Zaključak: nije Europljanin

Zaključak je pogrešan budući da postoje Europljani koji nisu Hrvati.

Kad je u pitanju zaključak Upravnog suda:

Premisa 1: ako je A procesnopravni rok,²¹ a zadnji dan roka pada u nedjelju, on ističe prvoga narednog radnog dana

Premisa 2: B nije procesno pravni rok, već je materijalnopravni rok²²

Zaključak: ako zadnji dan materijalnopravnog roka B pada u nedjelju, on ističe na taj dan – a ne prvoga narednog radnog dana

Zaključak je pogrešan, budući da postoje druga pravila koja predviđaju da takav rok ističe prvoga narednog radnog dana.²³

19. Čini se kako se u svezi s ovom problematikom postoji lažna dilema. Naime, razlikovanje procesnopravnih i materijalnopravnih rokova sa stajališta pravila o njihovu isteku kad oni padaju u nedjelju, na državni blagdan ili u neki drugi dan kad sud ili drugo tijelo ne radi ukazuje se nebitnim, budući da su ona i u jednom i u drugom slučaju iznimno slična. To s obzirom na odredbu članka 300. stavka 3. ZOO,²⁴ a prethodno na odredbu § 903. OGZ nakon njegove III. novele (1916.).²⁵ To

19 Odnosi se i na odluke navedene u prethodnoj bilješci 17.

20 V. Burke, *Denying the Antecedent: A Common Fallacy*, Informal Logic, vol 16, 1, 1994., str. 23. et seq., Moldovan, *Pragmatic Considerations in the Interpretation of Denying the Antecedent*, Informal Logic, vol, 29, 3, 2009., str. 309. et seq. V. i Kovač, Logika, Zagreb, 1994.

21 Primjerice rok za podnošenje žalbe.

22 Primjerice rok za podnošenje tužbe kojom se traži zaštita od smetanja posjeda ili rok za podnošenje zahtjeva za povrat imovine oduzete za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine – neovisno o tome je li navedena premisa točna ili pogrešna.

23 V. Dika, Parnične radnje, str. 54.: „za računanje građanskopravnih rokova mjerodavne su (u pravilu) odredbe ZOO...“.

24 V. članak 300. stavak 3. ZOO: „**Ako posljednji dan roka pada u dan kad je zakonom određeno da se ne radi, kao posljednji dan roka računa se sljedeći radni dan.**“

25 V. § 903 OGZ: „Pravo, čije je stjecanje vezano za jedan određeni dan, stječe se

je pravilno primijetio Vrhovni sud Republike Hrvatske, pri čemu je zauzeo načelno stajalište da je rok za podnošenje tužbe procesnopravni rok, ali dopustio da se on može smatrati i materijalnopravnim te istovremeno primijetio kako bi i u jednom i u drugom slučaju nastupila istovjetna pravna posljedica ako bi zadnji dan toga roka pao u nedjelju.²⁶

„Prema shvaćanju revizijskog suda **rok za podnošenje tužbe zbog smetanja posjeda** (subjektivni od 30 dana od saznanja za čin smetanja i počinitelja i objektivni od godine dana od počinjenog smetanja) **je procesne naravi**, budući je posljedica da tužba nije podnesena u roku odbačaj tužbe, a ne odbijanje tužbenog zahtjeva. Istina je da su navedeni rokovi smješteni u materijalni propis čl. 21. st. 3. ZV, no time rok za podnošenje tužbe, odnosno za traženje sudske zaštite nije postao materijalnopravni rok.

Stoga se prema shvaćanju revizijskog suda na rokove za podnošenje tužbe zbog smetanja posjeda primjenjuje odredba čl. 112. st. 4. ZPP o računanju roka, ukoliko zadnji dan roka pada u nedjelju, državni blagdan, odnosno dan kada sud ne radi.

U konkretnom slučaju zadnji, trideseti dan roka padao je u nedjelju, dan kada sud nije radio, pa je radi toga zadnji dan roka produžen na prvi sljedeći radni dan. Kako je tužba podnesena prvog sljedećeg radnog dana, to je pogrešan zaključak nižestupanjskih sudova da je tužba podnesena van roka.

No, **ukoliko bi se navedeni rok smatralo materijalnopravnim rokom, ZV ne sadrži posebne odredbe o računanju roka, već te odredbe sadrži čl. 300. Zakona o obveznim odnosima** („Narodne novine“ br. 35/05, 41/08, dalje ZOO). U st. 1. je tako propisano da rok određen u danima počinje teći prvog dana poslije događaja od kojeg se rok računa, a završava istekom posljednjeg dana roka. U st. 3. je pak propisano da ako posljednji dan roka pada u dan kad je zakonom određeno da se ne radi, kao posljednji dan roka računa se sljedeći radni dan. Dakle, i kod materijalnopravnih rokova ukoliko posljednji dan roka pada na dan kada je zakonom određeno da sud ne radi, tada se kao posljednji dan roka računa prvi sljedeći radni dan.“

5. ZAKLJUČAK

20. U ovome radu nije se pretendiralo argumentirano razriješiti dvojbe koje posto-je u svezi s pravnom naravi roka za podnošenje tužbe i/ili kakvog drugog podneska kojim se pokreće postupak. One će u svakom slučaju i dalje postojati, pa će ga neki smatrati materijalnopravnim, a neki procesnopravnim institutom. Neki će ga pak definirati kao poseban institut (*sui generis*), primjerice kao materijalnopravno-

početkom toga dana. Pravne posljedice neispunjenja jedne obveze ili koga propuštanja nastupaju tek protekom posljednjeg dana roka. **Ako za davanje jednog očitovanja ili za neku činidbu određeni posljednji dan pada u nedjelju ili na priznati praznik, dolazi na njegovo mjesto sljedeći radni dan**, ako nije protivno ugovoreno.“

prekluzivni rok,²⁷ ili kao institut „materijalnopravne naravi s procesnim posljedicama“.²⁸ Međutim, nastojali smo ukazati na praksu koja nam se čini neprihvatljivom, a koja se u bitnome svodi na to da se iz okolnosti da je neki rok materijalnopravne naravi, neovisno o tome je li takva kvalifikacija pravilna ili ne, izvlači zaključak kako se na njega ne primjenjuju pravila o računanju procesnopravnih rokova (načelno ispravan, ako je kvalifikacija pravilna) te naknadno zaključak da oni, čak i kad zadnji dan takvih rokova pada u neradni dan, ne ističu prvog narednog radnog dana, bez provjere postojanja posebnih pravila koja bi se odnosila na računanje takvih rokova (koji je pogrešan, ako takva pravila postoje). Zbog toga je bilo potrebno uočiti i analizirati argumentativnu pogrešku u apostrofiranim dijelovima prethodno navedenih odluka,²⁹ koja je dovela do toga da se nisu primijenila pravila koja vrijede za računanje materijalnopravnih rokova – čak i pod pretpostavkom da je kvalifikacija roka za pokretanje postupka izvršena pravilno.

27 V. pod točkom 6.

28 V. Cvitanović, Aktualna problematika zastare u hrvatskom kaznenom zakonodavstvu, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, Vol. 13, 2/2006, str. 518.

29 V. pod točkom 15. i bilješku 17.

Summary

TIME LIMIT FOR THE INITIATION OF PROCEEDINGS – CALCULATION DISPUTE

This paper is an analysis of a common fallacy in parts of jurisprudence argumentation connected with the qualification of the time limits for initiating proceedings (legal nature) and applicable rules for their calculation.

In some cases, from the premise which can be (in principle) considered true (the time limit for initiating a proceeding is not procedural in its nature), and from the premise that for those time limits which are not procedural in their nature, the rule of the Croatian Civil Procedure Act (Art. 112.4.) that they expire on the first following working day, cannot be applied (in case the last day of the time limit falls on a non-working day) – it is concluded that the substantive time limit in equal case does not expire on the first following working day. Since there are special rules that refer to the substantive time limits, which provide that these time limits expire also on the first following working day - this is an argumentative error called “denying the antecedent”.

Keywords: *time limits for initiating a procedure, argumentative error, denying the antecedent.*

Zusammenfassung

VERFAHRENSEINLEITUNGSFRIST – STREIT UM DEREN BERECHNUNG

In dieser Arbeit wird der Argumentationsfehler in einem Teil der Rechtsprechung bezüglich der Qualifizierung der Rechtsnatur von Verfahrenseinleitungsfrist und der Regeln für deren Berechnung analysiert.

In manchen Fällen, nämlich, lässt sich aus der als die Regel geltenden Prämisse, dass Verfahrenseinleitungsfrist keine prozessuale Natur hat und aus der Prämisse, dass man auf Fristen, welche keine prozessuale Natur haben, die Regel aus Art. 112 Abs. 4 der Zivilprozessordnung (falls die Frist auf einen Ruhetag fällt, verlängert sie sich bis zum nächsten Werktag) nicht anwenden kann, schließen, dass materielle Fristen in diesen Fällen keine Verlängerung bis zum nächsten Werktag vorschreiben. Da es besondere Regeln im Hinblick auf materielle Fristen, welche eine Verlängerung bis zum nächsten Werktag vorsehen, gibt, handelt es sich hier um einen Argumentationsfehler, welcher in der Logik als „Verneinung des Antezedens“ bezeichnet wird.

Schlüsselwörter: *Verfahrenseinleitungsfrist, Argumentationsfehler, Verneinung des Antezedens.*

Riassunto

IL TERMINE PER ADIRE LE VIE LEGALI – DISPUTA SUL CALCOLO

Nel presente contributo si analizza l'errore nell'argomentazione di parte della giurisprudenza relativo alla qualificazione della natura giuridica del termine per adire le vie legali e delle regole che disciplinano il calcolo di tali termini.

Precisamente, in alcuni casi, partendo dal presupposto che si può (in via di principio) ritenere corretto (che il termine per adire le vie legali non ha natura processuale) e dal presupposto che ai termini che non hanno natura processuale non si possa applicare la regola di cui all'art. 112, co. 4 della Legge sul procedimento contenzioso, in base al quale tali termini, qualora l'ultimo giorno cada durante un festivo, scadano al primo successivo giorno feriale utile, si giunge alla conclusione che in detti casi i termini di natura sostanziale non scadano al primo giorno feriale utile. Posto che esistono regole particolari che si riferiscono ai termini sostanziali, le quali prevedono che anche tali termini scadano al primo giorno feriale utile, trattasi di un errore argomentativo che nella logica viene definito come „negazione dell'antecedente“.

Parole chiave: *Termine per adire le vie legali, errore argomentativo, negazione dell'antecedente.*